

Indledning

Projekt "Flerkulturel rummelighed i skolen" er et udviklingsprojekt, der har haft til formål at skabe bevidsthed om, hvad der fremmer den flerkulturelle rummelighed i samfundet generelt og i folkeskolens ældste klasser i særdeleshed.

Der har været fokus på følgende områder:

- sprog og kommunikation,
- samarbejde i klassen,
- relationerne mellem elev-elev og elev-lærer,
- konflikthåndtering,
- undervisningens indhold.

Fire folkeskoler deltog i skoleåret 2005-2006 i projektet. Det drejer sig om Dagmarskolen i Ringsted, Nøddekovskolen i Næstved, Engskolen i Herlev og Holsbjergskolen i Albertslund. Skolerne, som alle har et blandet elevgrundlag, havde meldt sig til projektet for at få nye redskaber og metoder til at udvikle en rummelig skole. Projekt "Flerkulturel rummelighed i skolen" blev organiseret som et deltager- og dialogbaseret efteruddannelsesforløb. Undervisningen i forløbet tog udgangspunkt i de problemfelter, som lærerne oplevede. De deltagende lærere mødtes på et firedages seminar i begyndelsen af skoleåret 2005. Undervejs i skoleåret mødtes projektets undervisere og lærerne på skolerne til sparring og observation af de udvalgte problemstillinger.

Selv om skolernes elevgrundlag var forskellige, kunne alle nikke gængende til følgende generelle problemer:

- Eleverne samarbejder ikke på tværs af deres forskellige sociale og etniske baggrund.
- Lærerne oplever, at de har lavere forventninger til de tosprogede elever end til de øvrige elever.
- De tosprogede elever har lave forventninger til sig selv.
- Lærerne har svært ved at motivere alle elever og bruge elevernes sociale og etniske baggrund som en ressource i undervisningen.

- Der er en hård sprogtone i elevgruppen, hvilket skaber konflikter.
- Eleverne mangler at kunne anerkende ikke blot sig selv, men også de andre i klassen.

Den fælles motivation for de fire skoler var, at noget måtte gøres.

Mål og idégrundlag

Målet med dette inspirationsmateriale er at give ideer til, hvordan nogle af de ovenfor beskrevne situationer kan ændres. Lærerne og underviserne i udviklingsprojektet har sat sig som mål at indhente nye erfaringer og afprøve nye metoder ved at arbejde med anerkendende pædagogik, kulturforståelse og konfliktløsning. Disse tre temaer danner samtidigt projektets idégrundlag, hvilket følgende trekantsmodel illustrerer:

Model af Camilla Vibe-Hastrup

Trekanten skal opfattes dynamisk, og den enkelte skole kan starte, hvor det passer bedst for skolen og lærernes situation. Herefter kan man bevæge sig rundt mellem de tre temaer. Det teoretiske indhold såvel som de konkrete undervisningsforslag og ideer vil blive uddybet i det følgende.

Udgangspunkt

Projektet havde følgende udsagn som udgangspunkt: "At begynde der, hvor det er bedst, nemlig med én selv."

Lærerne stillede sig følgende spørgsmål forud for udviklingsarbejdet:

- Kan jeg øge min indsigt i kulturens betydning?
- Kan jeg møde konflikter og undervisningens indhold med udgangspunkt i det *almment menneskelige*?
- Kan jeg åbent nærme mig det, som er anderledes og fjernt fra min egen erfaringsbaggrund?
- Kan jeg ved selv at opnå større indsigt og forståelse arbejde med, at eleverne øger deres evne til at samarbejde, håndtere konflikter og respektere hinanden uanset etniske, sociale og kulturelle baggrunde?

Følgende principper blev formuleret:

Princip

At få mere viden om mangfoldigheden i samfundet, hvilket giver mulighed for, at både lærere og elever kan forholde sig nuanceret til den samfundsmæssige debat om etniske minoriteter, således at de kan indgå i de konflikter, der opstår.

At fællesskab og positiv følelse af ligeværd styrkes på skolen på tværs af sociale og kulturelle forskelle og ligheder mellem elever og lærere.

Inspirationsmaterialet tager udgangspunkt i den proces, mange lærere står midt i.

Der er et stigende behov for, at lærere udvikler og tilegner sig ny viden og nye metoder, som kan styrke den fælles faglige og kollegiale indsats, for at integrationsopgaven lykkes.

Anbefalinger

Selv om det er en lang og krævende proces, viser lærernes refleksioner over udviklingsforløbene, at det nytter at styrke og koordinere indsatsen ude på skolerne.

Anbefaling

Projektet førte frem til følgende overordnede anbefalinger:

- Flerkulturel rummelighed skal tænkes og praktiseres som en dimension ved al aktivitet i skolen.
- Kultur kan ikke forhandles, kun forstås.
- Fokus på menneskers kulturelle særtræk kan give anerkendelse, men også skabe unødigt afstand.
- Når konflikter opstår, så undersøg det alment menneskelige og gem kulturforklaringen til sidst.
- Fællesskabsoplevelser samler skolens anerkendende kultur ved at lade elevernes potentialer og mange måder at lære på komme i spil på en positiv måde.

Publikationens indhold

Kapitel 1 redegør for de pædagogiske overvejelser. Her præsenteres en undervisningsmetode, som er anerkendende og inkluderer den enkelte elev. Kapitlet indeholder tillige overvejelser om ledelsens rolle, når skolerne indleder et udviklingsarbejde. Desuden indgår der i dette kapitel, ligesom i de efterfølgende, en række konkrete øvelser, som kan anvendes i undervisningen.

Kapitel 2 handler om kulturforståelse. Her præsenteres fortolkninger af kulturbegreber for at give lærerne en teoretisk indsigt i og baggrund for at kunne optræde som rollemodeller over for deres elever. Når lærerne forstår og kan anvende forskellige kulturbegreber, kan de bedre optræde som rollemodeller, og eleverne kan lære at kommunikere respektfuldt og med forståelse for de forskelle, der er.

Kapitel 3 gennemgår det teoretiske grundlag for konfliktforståelse og forskellige typer af konflikter, der kan opstå i en hverdag med flere

kulturer. Gennem modeller og konkrete eksempler vises mulige veje til en mere konstruktiv tilgang til løsning af konflikter i skolen.

I kapitel 4 præsenteres skolerne. Fokus er lagt på det udviklingsarbejde, som lærerne igangsætter på den enkelte skole: Lærernes motivation for at arbejde med flerkulturel rummelighed, deres vision og handleplan for at ændre tilstanden på skolen samt resultatet af indsatsen.

